بی‌پناهان

کودکان افغان، بزرگ‌ترین گروه پناه‌جویان بدون همراه در اروپا

سعیده سعیدی*

● مهاجرت کودکان بدون همراه در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از مسائل چالش‌برانگیز در عرصه مطالعات پناهندگان قلمداد می‌شود. سالانه هزاران کودک زیر ۱۸ سال به صورت انفرادی یا گروهی در مسیر پرخطر پناه‌جویی به اقصا نقاط جهان گسیل می‌شوند که این مسئله خطرات جانی، مالی، روحی و جسمی درازمدتی را بر زندگی این افراد می‌گذارد. این کودکان عموما از جنگ، درگیری، خشونت و آوارگی گریخته و برای یافتن آینده‌ای بهتر از خانواده و کشور خویش راهی مسیر بی‌بازگشت می‌شوند. مهاجرت به سهم خود تاثیرات درازمدتی بر زندگی افراد می‌گذارد و این مسئله درباره کودکان زیر ۱۸ سال (که طبق اعلامیه‌های سازمان ملل جزء گروه‌های آسیب‌پذیر طبقه‌بندی می‌شوند) که به صورت انفرادی و بدون همراه راهی مسیرهای پرخطر پناه‌جویی می‌شوند، تاثیرات روحی، جسمی و عاطفی درازمدتی را می‌گذارد. طبق نتایج تحقیقات جدید جدایی از والدین و شبکه‌های خویشاوندی، مواجه‌شدن با فشارهای جسمی و روحی مواجهه با قاچاق‌بران و ندانستن زبان کشورهای ترانزیت و مقصد درجه بالایی از افسردگی، نشانه‌های ناهنجاری‌های استرسی بعد از بحران (پی‌تی‌اس‌دی) و خشونت‌های جنسی و تمایل به خودکشی در میان این قشر را نسبت به دیگر گروه‌های مهاجران و پناه‌جویان به صورت تصاعدی افزایش می‌دهد.

در سال ۲۰۱۵ تعداد کودکان بدون همراه پناه‌جو در اروپا با افزایش بی‌سابقه‌ای به بیش از ۹۰ هزار درخواست رسمی رسیده است که بیشترین تعداد در کشور سوئد با ۴۰ درصد مجموع پرونده‌های پناه‌جویی به ثبت رسیده است؛ همچنین آلمان با ۱۶ درصد در رتبه دوم (افزایش سه‌برابری تعداد کودکان بدون همراه نسبت به سال گذشته) و مجارستان با ۱۰ درصد سومین مقصد کودکان پناه‌جو بوده است. از مجموع کل پناه‌جویان زیر ۱۸ سال بدون همراه، پناه‌جویان افغان بیش از ۵۱ درصد را به خود اختصاص داده‌اند که این آمار نگرانی‌های بین‌المللی را درباره آینده نامشخص این کودکان به همراه داشته است. کودکان سوری ۱۶ درصد و مهاجران اریتره پنج درصد از این تعداد را به خود اختصاص داده‌اند. گفتنی است با توجه به افزایش سیل پناه‌جویان از سال ۲۰۱۵ به سمت اروپا، کشورهای اروپایی قوانین سختگیرانه‌تری را در قبال پذیرش کودکان بدون همراه اعمال کرده‌اند. دراین‌باره می‌توان به تغییرات جدید در سیاست‌های دولت سوئد در قالب ازسرگیری کنترل مرزی برای کنترل موج پناه‌جویان به داخل این کشور اشاره کرد که از سال ۱۹۹۵ به این سو بی‌سابقه بوده است.

به‌طورکلی دو کشور ایران و پاکستان در چهار دهه گذشته مهم‌ترین مقاصد پناه‌جویان افغان بوده‌اند؛ اما در سال‌های اخیر روند مهاجرت جامعه افغان به سمت کشورهای توسعه‌یافته رشد شتابانی به خود گرفته است. با وجود شدت بحران در کشور سوریه طبق آمار اعلام‌شده در سال‌های اخیر همواره کودکان افغان در صدر جدول پناه‌جویان بدون همراه برای ورود به دروازه اتحادیه اروپا یا استرالیا بوده‌اند. دلایل متعددی در ایجاد این روند تاثیرگذار است. به‌طورکلی ناامنی‌های مزمن، جنگ و بی‌ثباتی سیاسی-اجتماعی در افغانستان منجر به مبدل‌شدن این کشور یکی از بزرگ‌ترین کشورهای مهاجرفرست در دهه‌های گذشته بوده است.

ادامه در صفحه ۱۷

رئیس‌جمهوری منتخب آمریکا با مهم‌ترین توافق‌نامه محیط‌زیستی جهان چه می‌کند؟

ترامپ و توافق پاریس

صدرا محقق . میثم دعایی*

درحالی‌که توافق‌نامه پاریس دو روز پیش در مجلس شورای اسلامی در ایران به تصویب نمایندگان رسید، پایبندی به آن در سوی دیگر کره زمین در آمریکا - یکی از دو کشور اصلی تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای جهان - با پرسش همراه است. انتخاب دونالد ترامپ به‌عنوان رئیس‌جمهوری جدید آمریکا سرنوشت این توافق مهم جهانی را که درست یک سال پیش، پس از ۱۴ روز چانه‌زنی و مذاکرات فشرده و شبانه‌روزی رهبرانی از ۱۹۰ کشور جهان به تصویب رسید به ابهام رسانده است. براساس این توافق‌نامه کشورهای جهان پذیرفته‌اند اقداماتی جدی و مهم در راستای کاستن از سهم خود در تولید گازهای گلخانه‌ای انجام دهند. یکی از اصلی‌ترین و بزرگ‌ترین کشورها نیز ایالات متحده آمریکاست که پس از چین بیشترین حجم گازهای گلخانه‌ای مخرب برای جو زمین را تولید می‌کند. این کشور برای سال‌های متمادی حاضر به امضای توافق زیست‌محیطی برای کاستن از این گازها نبود؛ بااین‌حال سال گذشته و در خلال همایش جهانی تغییرات اقلیمی در پاریس COP21 به این مسئله مهم تن داد و توافق‌نامه را امضا کرد. بااین‌حال با پیروزی دونالد ترامپ، منتخب غیرعادی و عجیب مردم آمریکا، سرنوشت این توافق که کمتر از دو ماه پیش در سازمان ملل به تصویب قطعی و نهایی رسید، در هاله‌ای از ابهام فرو رفته است؛ چراکه ترامپ در کوران رقابت‌های انتخاباتی به این موضوع هم پرداخته بود و وعده لغو این توافق‌نامه را داده بود. براساس این توافق‌نامه هریک از کشورها قرار شد داوطلبانه برنامه‌های ملی خود موسوم به آی‌ان‌دی‌سی را برای مشارکت در این مسیر اعلام کنند که تا سال ۲۰۳۰ تا چه میزانی می‌توانند کاهش گازهای گلخانه‌ای را داشته باشند. ایران نیز در همسویی با این حرکت جامعه جهانی در آبان‌ماه سال گذشته برنامه اقدام مشترک ملی را تدوین و به تصویب هیأت وزیران رساند. این برنامه شامل فعالیت‌ها و اقداماتی بود که در زمینه تعدیل و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و در زمینه سازگاری در بخش کشاورزی و جنگل‌ها بود و وزارتخانه‌های نفت، صنایع، جهاد کشاورزی، بهداشت و... نیز برنامه‌های خود را تحویل دادند. جمع‌بندی و برنامه‌ریزی صورت گرفت و این برنامه به تصویب رسید که براساس‌این ایران نیز متعهد شده است.

دراین‌باره معصومه ابتکار، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست، در گفت‌وگو با «شرق» اعلام کرد و خبر داد: «براساس این مصوبه هیأت وزیران ایران کاهش چهاردرصدی تولید گازهای گلخانه‌ای تا سال ۲۰۳۰ را تصویب کند و علاوه‌براین نیز، مصوب شد در صورت برداشتن و لغو همه تحریم‌ها علیه کشورمان، به صورت داوطلبانه ایران برای کاهش هشت درصد دیگر از تولید گازهای گلخانه‌ای اقدام خواهد کرد؛ اما این به شرطی است که جامعه جهانی کمک‌های بین‌المللی و فنی مورد نیاز، مشابه کمک‌هایی را که برای دیگر کشورها هم ارائه می‌شود به ایران بدهند، دراین‌صورت ما تا ۱۲ درصد کاهش گازهای گلخانه‌ای را تعهد می‌دهیم».

ابتکار همچنین افزود: «رسیدن به این نتیجه و تصویب آن، حاصل دست‌کم یک سال کار بین‌بخشی و بین‌دستگاهی بوده است و تمام دستگاه‌ها و وزارتخانه‌های کشور براساس اقداماتی که می‌توانند انجام بدهند، آمادگی خودشان را در این زمینه اعلام کردند. این مصوبه نیز در چارچوب سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری برای اصلاح الگوی مصرف، بهینه‌سازی مصرف انرژی و برنامه اقتصاد کم‌کربنی که دولت یک ماه پیش مصوب کرد، تصویب و همه اینها در این مصوبه لحاظ شده است».

براساس‌این، هیأت وزیران دولت ایران تصویب کرده‌اند در صورت لغو تحریم‌ها تا ۱۲ درصد از سهم خود در تولید گازهای گلخانه‌ای را کاهش خواهند داد. براساس آمارهای رسمی، ایران با تولید سالانه ۸۵۰ میلیون تن گازهای گلخانه‌ای یکی از ۱۰ کشور اصلی دنیا در تولید این گازهاست. ایران تلاش خواهد کرد تا ۱۵سال دیگر یعنی سال ۲۰۳۰ در حدود ۱۹۰ میلیون تن از حجم گازهای گلخانه‌ای خود را کاهش دهد.

غیر از ایران تاکنون ۱۰۵ کشور جهان موافقت‌نامه پاریس را در مجالس کشور خود به تصویب رسانده‌اند. براساس این موافقت‌نامه کشورهای توسعه‌یافته موظف هستند تأمین مالی این حوزه را انجام دهند و همچنین از محل صندوقی که تشکیل می‌شود، حمایت‌های مالی برای کشورهای درحال‌توسعه ازجمله ایران به وسیله کشورهای توسعه‌یافته صورت گیرد.

شهریورماه گذشته وقتی سگولن رویال، وزیر محیط زیست، انرژی و دریاهای فرانسه که ریاست همایش COP21 را برعهده داشت، به ایران آمده بود و در گفت‌وگویی با «شرق» در پاسخ به این سؤال که چگونه می‌توان میزان پایبندی کشورهای جهان به تعهدات خود در COP21 را سنجید و در صورت عمل‌نکردن به این تعهدات چه اقداماتی می‌توان انجام داد، چنین پاسخ داد: «این پرسش بسیار مهمی است و من به‌عنوان کسی که ریاست COP21 را برعهده دارم، باید بسیار فعال و پیگیر باشم تا کشورهای متعهدشده به توافق پاریس به تعهد خود عمل کنند که این کار شامل سه مرحله مهم است، تصویب قراردادنامه در کشور خود، تنظیم برنامه ملی و پیگیری چشم‌اندازها و اهداف مرتبط با مذاکرات توافق پاریس ازجمله سه راهکار عمل‌کردن به این تعهد است». رویال افزود: «نکته آخر اینکه درباره توافق‌نامه پاریس من در مجموع خوش‌بین هستم؛ چراکه آنچه با آن موافقت شده است، حتی به لحاظ اقتصادی و توسعه پایدار و تولید اشتغال نیز برای کشورهای متعهد به اجرای مفاد آن مفید خواهد بود، براساس‌این به نظر من کشورهایی که متعهد به اجلاس پاریس شده‌اند، به‌دلیل اینکه از تکنولوژی و فناوری‌های جدید استفاده خواهند کرد، همکاری‌شان برد- برد خواهد بود؛ چراکه در زمینه مهندسی محیط‌زیستی و برای پیداکردن مواد جایگزین طبیعی و ایجاد گیاهانی که کمتر از آب استفاده می‌کنند، پیش‌قدم خواهند بود».

ترامپ در توییتی در سال ۲۰۱۲ نوشته بود مفهوم گرمایش جهانی «ساخته‌وپرداخته چینی‌ها» است تا با غیررقابتی‌کردن صنعت آمریکا به آن ضربه بزنند. اگرچه او پس از انتقاد شدید سندرز در رقابت‌های مقدماتی، در یک برنامه تلویزیونی اعلام کرد که این تنها یک «شوخی» بوده، ولی بارها پیش از آن نیز گرمایش جهانی را با واژه‌هایی مانند «شایعه»، «مزخرف»، «افسانه» و «احمقانه» توصیف کرد

بااین‌حال حالا در آمریکا کسی به‌عنوان رئیس‌جمهوری انتخاب شده و دو ماه دیگر رسما قدرت را به دست می‌گیرد که اصلا به این توافق‌نامه خوش‌بین نیست و وعده لغو آن را هم داده است، معلوم نیست ترامپ پیش‌بینی‌ناپذیر در آینده چه خواهد کرد؛ اما هرچه هست، مهم‌ترین توافق‌نامه محیط‌زیستی جهان حالا با رئیس‌جمهوری در آمریکا مواجه شده است که به‌هیچ‌وجه پیش‌بینی‌پذیر نیست.

پیشینه ماجرا

ترامپ در توییتی در سال ۲۰۱۲ نوشته بود مفهوم گرمایش جهانی «ساخته‌وپرداخته چینی‌ها» است تا با غیررقابتی‌کردن صنعت آمریکا به آن ضربه بزنند. اگرچه او پس از انتقاد شدید سندرز در رقابت‌های مقدماتی، در یک برنامه تلویزیونی اعلام کرد که این تنها یک «شوخی» بوده، ولی بارها پیش از آن نیز گرمایش جهانی را با واژه‌هایی مانند «شایعه»، «مزخرف»، «افسانه» و «احمقانه» توصیف کرده و آن را مسئله‌ای خوانده بود که بر پایه «داده‌های دست‌کاری‌شده» بیان می‌شود. او در سال ۲۰۱۴، گفته بود هدف از ربط‌دادن هر رویداد اقلیمی به گرمایش جهانی، اخذ مالیات‌های بیشتر است.

او همچنین در اظهارنظری جنجالی در جریان رقابت‌های ریاست‌جمهوری، به حامیانش قول داد که در صورت پیروزی، توافق پاریس را لغو خواهد کرد و واریز مالیات شهروندان آمریکایی را به حساب برنامه‌های تعدیل تغییرات اقلیمی سازمان ملل، متوقف می‌کند. این گفته او واکنش منفی بسیاری به‌همراه داشت. سخنگوی سازمان ملل در واکنش، معاهده پاریس را «نتیجه تلاش پر از چالش رهبران جهان» خواند که ادامه حیات در زمین را تضمین می‌کند. همچنین مذاکره‌کننده ارشد اقلیمی چین در یک واکنش نه‌چندان‌معمول گفت در صورتی که آنها -آمریکا- بخواهند بر خروج از معاهده پاریس، پافشاری کنند، حمایت مردمی را نخواهند داشت و روندهای اجتماعی و اقتصادی کشورشان مختل خواهد شد. ترامپ همچنین، قوانین وضع‌شده از سوی آژانس حفاظت از محیط زیست آمریکا را برای توسعه تجارت و کسب‌وکار، «دست‌وپاگیر» خوانده بود و اعلام کرد در صورت پیروزی، این آژانس را منحل و «طرح اقدام اقلیمی» دولت اوباما را لغو خواهد کرد. ترامپ بارها مخالفت خود را با توسعه طرح‌های انرژی تجدیدپذیر بیان کرده است. او گفته بود علاقه‌ای به «طرح انرژی پاک» دولت اوباما ندارد؛ طرحی که هدف آن توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای به میزان ۳۲ درصد تا سال ۲۰۳۰ است. ترامپ همچنین در توییتی در می ۲۰۱۳ نوشته بود، کاربرد فناوری شکست هیدرولیکی (فراکینگ) برای استخراج گاز، آمریکا را به سمت استقلال در حوزه انرژی خواهد برد و با وجود کاهش بهای گاز طبیعی می‌تواند سود سرشاری را نصیب کشور کند. مدافعان فراکینگ همواره از آن به‌عنوان پلی بین کاربرد سوخت‌های فسیلی و آینده اقتصاد کم‌کربن یاد کرده‌اند درحالی‌که به گواه بسیاری از پژوهش‌ها، استفاده از فراکینگ، نه‌تنها باعث کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای نخواهد شد، بلکه متان آزادشده در آن، فرایند گرمایش جهانی را تشدید می‌کند. اظهارات غیرعلمی ترامپ درباره انرژی‌های تجدیدپذیر، گرمایش جهانی و تمایل او به گسترش استفاده از سوخت‌های فسیلی در زمان رقابت‌های ریاست‌جمهوری، نگرانی‌های فزاینده‌ای را نسبت به چشم‌انداز توسعه اقتصاد کم‌کربن به‌دنبال داشت تا جایی که در سپتامبر ۲۰۱۶، ۳۷۵ دانشمند آکادمی علوم آمریکا که در میانشان نام ۳۰ برنده جایزه نوبل هم به چشم می‌خورد، در نامه‌ای سرگشاده نسبت به عواقب ساده‌انگاری تغییرات اقلیمی هشدار دادند و آن را پدیده‌ای «واقعی»، «جدی» و «نیازمند توجه فوری» دانستند و از سیاست‌های حزب جمهوری‌خواه در قبال گرمایش جهانی انتقاد کردند.

واکنش‌ها پس از پیروزی

نیویورک‌تایمز در فهرستی که از گزینه‌های احتمالی ترامپ برای کابینه‌اش منتشر کرد، از جفری هالمستد و مایرون ایبل به‌عنوان گزینه‌های احتمالی ریاست آژانس حفاظت از محیط زیست آمریکا نام برد؛ نام‌هایی که زمزمه انتخابشان چندان به مذاق طرفداران محیط زیست خوش نیامده است.

ادامه در صفحه ۱۷

نگاه

بدرود توران

فخرالسادات محتشمی‌پور

● اینجا کجاست؟ در این صبح جمعه پاییزی باد مرا به کجا آورده است؟! این درختان کهن، این پرندگان سرخوش، این برگ‌های رنگ‌رنگ، این حوض فیروزه‌ای که باید جمعیت را پس بزنی تا به چشم خود ببینی و ایمان بیاوری که هنوز آب هست و آبادانی ممکن و آن‌گاه یک سیب سرخ را در آن تصور کنی که آرام‌آرام می‌خرامد در میان گلبرگ‌های رز سرخ و سپید که در آن شناورند... . رزهای سرخ و سپید در دست این مردمان سیاه‌پوش و تصویر مهربان و خندان بانو در کنار آن. بانوی آب و آیینه و لبخند. بانوی روشنی و مهر و صفا. بانوی همه خوبی‌ها و زیبایی‌ها بدرود توران. بدرود دختر ایران‌زمین. بدرود مادر همه کودکان ایران. بدرود... . اینجا کجاست؟ من در این صبح پاییزی مقابل عمارت خانه هنرمندان چه می‌کنم؟ اینجا میان این‌همه چهره‌های آشنا تو گویی همه خویشاوند! چشم‌ها نمناک. بغض‌ها در گلو. انگار به همه سینه‌ها چنگ انداخته شده. چهره‌ها گلگون. نگاه‌ها گاهی به آسمان گاهی به زمین، گاهی به درون، گاهی به بیرون. ما که هستیم اینجا درست مقابل عمارت خانه هنرمندان؟ اینجا چه می‌کنیم؟ بانو را آورده‌اند. زیر آن پارچه ترمه گل‌اندود یک مادر غنوده است؛ زنی که مادرانگی‌اش به گستره یک ایران است با گوشه چشمی به جهان! و معصومیتش به عمق همه کودکی‌های امروز و دیروز و فردا. دیروز گم‌شده، فردای مه‌گرفته و ابهام‌آلود و امروز پرهیاهو، پرغلغله. معصومیت کودکان فراموش‌شده، فراموش‌شده، فراموش‌شده... . بانو آمده برای وداع آخر با همه دوستدارانش. دوستداران کودک. دوستداران فرهنگ. دوستداران کتاب. دوستداران صلح و صفا و دوستی. دوستداران ایران و ما اینجاییم به نام هنر. به نام فرهنگ. به نام دوستی. به نام ایران. برای وداع با دخت ایران‌زمین، توران‌بانوی میرهادی. ما که هریک از سویی آمده‌ایم مقابل خانه‌ای که آشناست و کنار مردمانی که همه آشنایند. تو گویی همه خویشاوند! نوری می‌خواند و ما خویشاوندان سپیدموی و سیه‌زلف از سه نسل پیاپی با او زمزمه می‌کنیم، ما از سه نسل پیاپی چون شاخه‌های درختی کهن درهم‌تنیده شده‌ایم. چه بشکوه، چه افسانه‌ای! حالا در آستانه نیاز بر او نماز می‌بریم. الله‌اکبر که چه نیکو خلیفه‌ای آفریدی در زمین. چه بساطی از مهر گسترد این بانو و چه نیکو میهمانانی بر این بساط نشاند و تنعم کرد و ببالاند و حالا همه آنها از گوشه‌گوشه این دیار و فراتر از آن، اینجا گرد آمده‌اند. چشم‌ها نمناک، بغض‌ها در گلو، سینه‌ها شرحه‌شرحه از فراق و... و این صدای آرام و مطمئن بانوست که در سکوت و آرامش یک صبح پاییزی شنیده می‌شود. محمد نوری است که می‌خواند تو گویی از بهشت و ما بانو را بدرقه می‌کنیم با صدای امیدبخش یار و همراه و همدمش، نوش‌آفرین انصاری که به او از جانب همه یاران قول می‌دهد کارهای نیمه‌تمام را تمام کنند و تا آخرین نفس در مسیر اهداف او و شورا و فرهنگ‌نامه گام بردارند و از او ملتمسانه طلب دعا دارد. دعا، دعا، دعا. نوری می‌خواند و ما می‌خوانیم و او را به‌سوی خانه‌اش مشایعت می‌کنیم خانه که نه، گلستانی که در همه روزهای عمر دانه‌دانه گل‌ها را در آن کاشته و عمارتی که خشت‌خشت آن با کارهای نیکش روی هم نهاده شده است. او می‌رود دامن‌کشان و ما زهر تنهایی چشان می‌رویم تا کتاب عمرش را این‌بار ورق‌به‌ورق آنچنان بخوانیم که همه قفل‌هایی که شکست و طلسم‌هایی که شکست و رمزهایی که گشود را با چشمانی شسته از غبار روزمرگی‌ها ببینیم.

جدول ۲۶۹۰ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- بنابراین- سند رسمی حمل بار- فرمانده ۲- کاخ تاریخی فرانسه- حشره‌ای شبیه ملخ- پایان نامه ۳- غذایی از گوشت‌چرخ‌کرده و آردنخودچی- آنکه کتاب چاپ و منتشر می‌کند- نورگیر آپارتمان ۴- سوره هفتادوهشتم قرآن- پدر- زیرشلواری ۵-بدترین نوع جرم- زیردست ۶- مهارت- شلوارک ورزش باستانی- بخشنده ۷- مذکر - مهاجم هلندی تیم فوتبال فنرباغچه- ناطق ۸- گواهی پایان تحصیلات متوسطه- سنگ چاقو تیزکنی- حفره ۹- واحد شمارش گردن‌بند- بسیار بی‌رحم و سنگدل- لنگه در و پنجره ۱۰- سوره سی‌ونهم قرآن- چهره‌نما- نوعی چاپ ۱۱- دوقلو- بیگانگان ۱۲- نجار- ماشینی که کارهایی را به طور خودکار انجام می‌دهد- قدرت مالی ۱۳- از سبزی‌های خوردنی- پیشوا- بگومگو ۱۴- نفی عرب- یار ابسال- زره جنگاوران قدیم ۱۵- حلقه نورانی اطراف چیزی- جانوران مهره‌دار و خونسرد - چیز.

عمودی:

۱- معادل فارسی کاور - پند و نصیحت- رودی در عراق ۲- شهرستانی در آذربایجان شرقی- نوعی چسب نجاری- زیبا و دلفریب ۳- اصرار و پافشاری بیش‌ازحد- کاخی که به دستور پتر کبیر در نزدیکی سنت‌پترزبورگ ساخته شد ۴- خداحافظی بیگانه- عبادت غیرواجب- محل آموختن درس ۵- حرف ندا- میوه‌ای روغنی- میوه‌ای گوشتالو ۶- شهری در استان اصفهان- میوه جالیزی- برادر عرب ۷- عفت و پاکدامنی- جزء غیرمستقلی که به پایان واژه می‌پیوندد- راز نهفته ۸- رشوه‌دادن- دوبیتی محلی- شرط‌بندی ۹- دانه‌کش بی‌آزار- از تداول افتاده- دیواره‌ای برای جلوگیری از جریان آب ۱۰-نشانه جمع فارسی- طهارت- بازار ۱۱-روشنی کم‌رنگ آسمان در افق- دریچه کنار کاربراتور خودرو- راهی که به آخر نمی‌رسد! ۱۲- از درختان بومی مناطق استوایی- حیوانی که در زیر زمین دالان حفر می‌کند-... بی‌جمال جانان میل جهان ندارد ۱۳- ممیزی فیلم- دزدیدن ۱۴- دست نوازشگر پدر بر سرش نیست- غیرواقعی- اصطکاک ۱۵- برجستگی مارپیچ داخل سوراخ مهره- دراز کردن - آشکارا.

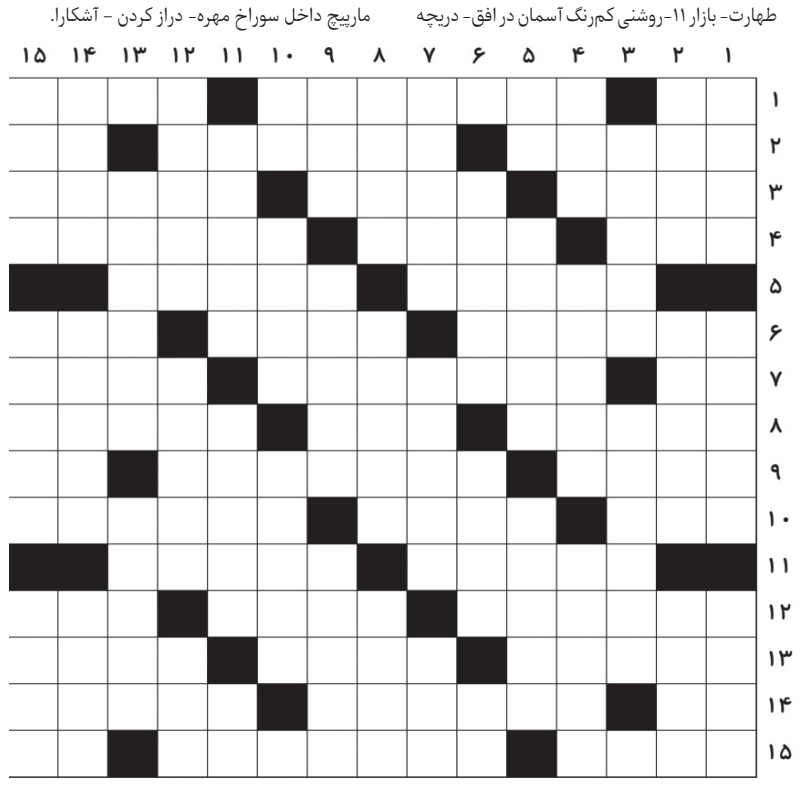

حل سودوکو سخت

۳	۴	۱	۳	۶	۵	۹	۸	۷
۵	۳	۷	۹	۲	۸	۶	۱	۴
۸	۹	۶	۴	۷	۱	۲	۵	۳
۶	۵	۹	۷	۳	۲	۱	۴	۸
۴	۷	۳	۸	۱	۶	۵	۲	۹
۱	۲	۸	۵	۴	۹	۳	۷	۶
۷	۱	۲	۶	۹	۴	۸	۳	۵
۳	۶	۵	۱	۸	۷	۴	۹	۲
۹	۸	۴	۲	۵	۳	۷	۶	۱

حل سودوکو ۱۶۸۶

۳	۲	۹	۶	۴	۱	۸	۵	۷
۶	۷	۱	۵	۸	۲	۴	۳	۹
۸	۴	۵	۹	۳	۷	۲	۱	۶
۲	۸	۶	۱	۹	۳	۵	۷	۴
۱	۳	۷	۲	۵	۴	۹	۶	۸
۹	۵	۴	۷	۶	۸	۳	۲	۱
۴	۶	۳	۸	۷	۵	۱	۹	۲
۷	۱	۸	۳	۲	۹	۶	۴	۵
۵	۹	۲	۴	۱	۶	۷	۸	۳

جدول ۲۶۸۹

سودوکو سخت ۱۶۸۷

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۵				۹			۶	۴
	۹					۳	۱	۸
		۳	۱					
۸	۶				۹			
	۴		۵	۳		۲		
		۵		۱				
				۷	۸		۴	
	۸	۱	۲					۹
		۶		۴				۲

سودوکو ۱۶۸۷

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۱	۸			۵		۶		۷
				۲	۸	۵		۴
	۶		۴	۷	۱			۳
		۸	۹	۴				۵
۴	۹	۵			۲			۶
۶	۱	۳		۸				۲
		۱	۷	۹	۳			
۳	۴		۸	۶				
	۷			۱				۹